

PRIS 10 KR

Stinsen i Falsterbo

I samband med Lions sommarmarknad i Falsterbo den 1-2 juli kommer vi att presentera vår senaste bok i serien Callunas Minnen.

Denna gång är det, som vi tidigare aviserat, den välkände Stig Mårtensson, stins på Falsterbo station från 1951 och fram till järnvägens nedläggning 1972. Här följer ett litet smakprov ur boken:

Livet på stationen

1951 blev jag förflyttad till Falsterbo station. Det visade sig vara den mest lyckade förändringen i mitt liv, inte minst därför att jag där redan 1947 under tillfällig kommendering hade mött min blivande fru, Astrid. Efter olika arbetsuppgifter blev jag år 1963 stationsföreståndare för Falsterbo station, ett uppdrag som slutade den 22 augusti 1971 då jag med sorg i hjärtat flaggade av det sista tåget från stationen.

Dagens arbetsuppgifter på denna speciella badortsstation var något utöver det vanliga. En dag kunde man ha många beställningar av biljetter – svenska såväl som utländska. Lite smolk i bagaren blev det ibland då en något dyrare flygresad lockade resenären mest på grund av förkortad restid. Biljettförsäljare kunde inte föreslå något

lågprisalternativ då SJ hade sin stelbenta pris-sättning och taxan måste följas.

Då det gällde fraktgodis var dock SJ ett steg före. Här fanns olika transportsätt att föreslå och bestämmelserna för viktgränser respektive av-ståndsgränser var krångliga. När godset väl kommit in i godsvagnen hade det praktiskt taget ingen större betydelse för kostnaden om det transporterades 2 mil eller 10 mil, vägde 2 kg eller 20 kg så det fanns utrymme för lite smidighet och kundservice. För en större kund med en sändning på omkring 15,5 kg kunde kostnaden baseras på 15 kg i stället för den högre tariffen för 20 kg. Det gällde att vara mån om kunderna även om förfarandet inte var officiellt godkänt.

Man var ensam under sommarmånaderna på stationen och då blev det ingen ledig tid. Under den mörka årstiden kunde det uppstå viloperioder, men då fanns det alltid redo-visningsarbete som måste göras. Redovisningen gjordes i bestämda redovisningsperioder: månad, kvartal, halvår och helt år. Vi var även ansvariga för rekvisition av drivmedel till rälsbussarna och dessutom för medicinlådans månatliga påfyll-

fortsättning på sidan 2

SEDAN SIST.

Tills för några år sedan kunde man se horisonten i Höllviken. Det kan man inte längre. Någon har placerat ett staket tvärs över sundet. Världen känns mindre nu när horisonten är skymd. Från Höllviken tar det nu ungefär samma tid att köra till Köpenhamn som det tar att köra till Lund. Men varför bara Köpenhamn? Det tar ju inte mycket längre tid att köra till Roskilde, med Domkyrka och Vikingaskeppshallen. Eller varför inte ta till vänster efter bron? Då ligger Tyskland inte så långt bort. Startar jag tidigt, kan jag vara på Världsutställningen i Hannover under eftermiddagen.

Det är nog inte ett staket som ligger över horisonten, utan en öppen grind mot Europa. Prova att köra ner i Tyskland på måfå. Städer man aldrig ens har hört talas om visar sig ha charmiga medeltida centra, affärer och restauranger med god mat. Dessutom hittar man lätt billiga hotellrum.

Låter det som en hyllning till bron? Ja, när den nu ligger där skall den väl utnyttjas till det yttersta!

Nog om detta. Boken om "Stinsen i Falsterbo" går mot sin fullbordan. Den kommer att vara köpklar veckan efter midsommar.

Detta nummer av på Ljungen är samtidigt en kallelse till extra årsmöte i Kulturföreningen Calluna. Det är för att klubba de reviderade stadgarna en andra gång som vi behöver ha detta möte. Det är den enda punkten på själva årsmötet, men för att samtidigt ha lite trevlig kommer Christian Kindblad att hålla sitt föredrag om "Ortnamn på Ljungen" för de som missade det i höstas. Kaffe och kaka serveras som vanligt till självkostnadspris. Välkomna.

Glöm inte att betala
medlemsavgiften till
KULTURFÖRENINGEN

CALLUNA

Sätt in 50 kr på
postgiro 250862-0

ning. Medicinhanteringen var vissa perioder rätt omfattande. Det gick lätt att få en sammanfattande bild av sjukdomar som graserade i staden. Resgods, ilgods och expressgods fanns i resgodrummet i stationshuset, medan fraktgods fanns i godsmagasinet några hundra meter norr om stationen.

Det fanns en anställd tågstäderska, som städade utgående tåg på morgonen. Städning av expeditionen fick den som hade första tur göra. Det innebar sopning, vattenavtorkning av såväl expedition som väntsal och dagrum. Min fru Astrid ansvarade för de båda övernattningsrummen.

Stationspersonalen fick ansvara för det löpande underhållet. Räfsning gjordes varje dag på sommaren samt under höst och vår onsdag, lördag och söndag. Gången ner mot Falsterbohus var man särskilt noga med liksom rosenrabatten vid kiosken. Under vintern var snöskottning ett arbete vi måste sköta. Bl.a. skulle alla spårväxlar sopas rena så fort det snöat. Vid intensivt snöfall fick jag hjälp av banvakten Ture Hansson, som bodde i Ljunghusens banvaktsstuga. Det var inte mindre arbete på vintern, eftersom jag var ensam då. Arbetstiden var mer än åtta timmar per dag. Som kompensation för övertid och arbete varannan söndag var jag fri varje torsdag.

Då jag efter mitt giftermål med Astrid bodde på Kaptensgatan 7 i Skanör blev det flera cykelturer dagligen mellan de båda syskonstäderna. Under sommaren var det ett stort antal

järnvägsmän som tjänstgjorde på Falsterbo station. För såväl inne- som utetjänst var det sammanlagt nio personer samt dessutom personal för avlösning. Dessutom fanns extra lok- och tågpersonal så det var många järnvägare som bodde och tjänstgjorde i Falsterbo under sommaren.

Många av dessa hade tidigare tjänstgjort på stationen och kände väl till de lokala förhållandena. De ordnade själva den bostad de önskade. En del campade på campingplatsen, medan andra hyrde in sig privat. För några fick vi söka upp lämpliga bostäder. Vi skulle i stort sett ordna ett 20-tal rum, ofta med tillgång till matplats. De flesta förmedlingarna kunde i förhand ordnas med ordinarie rumsuthyrare eller kända privata sommaruthyrare. Många ville gärna hyra ut för att tjäna en slant extra. Då fick de själva flytta ut i något uthus eller fristående sommarstuga. Den egna bostaden var av bättre kvalitet och därför tog man ut högre hyra.

Jag minns en konduktör som hyrde ett kolförråd. Kolet skyfflades ut i en hög utanför och täcktes med presenning. Ovanpå kolhögen placerades en stor blomsterkruka med slingerkrasse i en mängd olika färger. Ett rum med nedkolade väggar, men med hemvävda mattor i flera lager på golvet. Sängen var av den allmänt förekommande typen med stålbottnen, vilken man lätt kunde fälla upp för att bättre utnyttja det minimala utrymmet.

Edvard Harris berättar.

Mitt första möte med Ljungen ägde rum år 1893, då jag som 13 åring tillsammans med en yngre bror och två jämnåriga kamrater en sommardag beslöt oss bese städerna Skanör och Falsterbo, vilken senare stad varit utsatt för en förödande eldsvåda.

Enär någon järnvägsförbindelse till de båda städerna ej fanns – den tillkom först år 1904 – foro vi med tåget till Hvellinge och gingo sedan längs landsvägen till ovannämnda städer. Det blev för oss otränade pojkar den heta sommardagen en tröttande färd, isynnerhet återmarschen till Hvellinge.

En ljuspunkt blev det dock i Ljunghusen, då vi fingo se en skylt, som angav, att här såldes öl och läskedrycker. Vi knackade på, och ut kom en man, som bad oss följa med. Han öppnade ute på gården en lucka och

klev ned i en djup brunn och hämtade det, vi önskade.

Det var "Truls i brunnen". Ej kunde vi då ana, att en väg skulle femtio år efteråt få namn efter den mannen.

Nästa möte med Ljungen blev sommaren 1918, då med familj, bestående av hustru, två små barn och jungfru. Vid landsvägen intill brandstationen i Höllviken hyrde vi under två månader för 200 kr. två rum och kök. Det året med inbördeskrig i Finland, krig mellan England och Frankrike mot Tyskland, ransonering i Sverige av livsmedel – så t.ex. 50 gram smör i veckan pr person – blev det ytterst besvärligt och dyrt att hushålla där. Inget torg fanns, utan mjölk, som då kostade 45 öre litern, och de flesta specier fingo inköpas hos handlande Larsson i Fotevik,

BÖCKER FRÅN CALLUNA

Böckerna finns att köpa på biblioteken i Höllviken och Skanör samt på Bärnstensmuseet i Kämpinge, Falsterbo Museum och Turistbyrån vid Falsterbokanalen samt på ICA-Toppen i Höllviken.
OBS! nya priser fr.o.m 1 juli.

Villor på Ljungen, 30-talet.

eller också fick min hustru resa till Malmö för att proviantera. Sill t.ex, som kostat 2-3 kr. pr. tjog, försvann helt ur marknaden, då maximipriset i juli sattes till 80 öre pr kg.

Några av de äldre villorna t.ex vid Möllevägen funnos då, men det var mest orörda skogsområden man fick promenera igenom på väg till stranden för att bada. Söndag den 21 juli hölls i Höllviken en välbesökt skyttebasar. Genom en skogsdunge kom man till den lilla järnvägsanhalten, där tåget endast stannade, då man med handen gjorde tecken därom. Till svar, att lokföraren uppfattat detta, lät han ångvisslan ljuda. Priset på järnvägsbiljett ur rabatthäfte retur Södervärn var 1918 kr 2:38. Inget folkvimmel fanns då inte ens vid den mycket primitiva dansbanan, som låg uppe i skogen på andra sidan Möllevägen åt Fotevik till. Den störde ingen, så Höllviken var då en mycket lugn och behaglig sommarort, som vi i mitten av augusti lämnade, nöjda och belättna.

Efter att ha hyrt för familjen – hustru, man, fyra barn och jungfru – i Skanör under fyra somrar, beslöt vi i mars 1930 på grund av det långa avståndet till badstranden att åter söka hyra sommarbostad i Höllviken. Av kontor Persson i Reng fingo vi på Tremansvägen 4 för sommaren hyra en stuga om två rum och kök för 300 kr. Här trivdes vi alla väl, visserligen helt ensamma vid vägen, jungfrun hade ej långt till handelsboden men desto längre till torgplatsen, då belägen vid Gamleväg och Johan Nilssons affär där. Sedan den hyrda stugan efter min ritning tillbyggt med ett rum, hyrde vi densamma även sommaren

1931. Hyran hade nu stigit till 400 kr. Den 8 juli det året blev det dagsregn med 74 mm nederbörd och därpå åter regn samt orkan med stora skadegörelser. Temperaturen sjönk till 15 grader, allt under familjens ständiga fruktan, att taket skulle blåsa av stugan. Då vi på tredje dagen skulle se, hur det såg ut vid stranden, måste vi vada dit i decimeterdjupt vatten. Badhusen voro kullblåsta och många sönderslagna och badsakerna utströdda på stranden. Massor av träd lågo uppryckta med rötterna och somliga stugor voro helt kringflutna av vatten.

Enär vi fortfarande trivdes väl i Höllviken och Tremansvägen, beslöt vi i oktober samma år att av lantbrukare Sven Månsson, som ägde ett skifte vid vår väg, inköpa en tomt om 1.431 kvm. Köpeskillingen utgjorde 1 kr. pr. kvm.

Följande månad blev grund av byggmästare M. Ekelund i Kämpinge lagd till vår stuga, 9 gånger 6 meter, som skulle innehålla ett stort rum med fönster åt söder och norr, två mindre sovrum och kök samt å vinden jungfrukammare. Ritning och arbetsbeskrivning hade vi själva uppgjort, och någon prövning av nämnd med arkitekt behövdes ej då, och därför blevo alla våra behov och önskingar vår tillgodosedda med bland annat en välbehövlig och oumbärlig vindsplats. Kostnaden, inklusive rymlig källare med nedgång i köket och uthus om 3,5 gånger 2 meter med plats för bl. annat fem cyklar samt måleriarbete av G. Fundahn, utgjorde c:a 3.400 kr. Hårtill

fortsättning på sidan 4

Ett stycke kanalhistoria.
Pris 50 kr inkl. moms

Resande över Ljungen.
Pris 75 kr inkl. moms

Sista dansen i Höllviken.
Pris 120 kr inkl. moms

Stinsen i Falsterbo.
Pris 140 kr inkl. moms

på Ljungens

Edvard Harris berättar, *fortsättning från sidan 3*

196 kr. för en till 10,5 meter borrad brunn, som lämnade ett så utmärkt vatten, att laboranten på apoteket Lejonet förklarade detsamma vara ett av de bästa, han haft att göra med. I maj 1932 var stugan fullt färdig för inflyttning.

Som jag läst, att flygsand en gång begravt Ljungens område, lät jag undersöka förhållandet genom grävning. På 90 cm djup påträffades då utmärkt mylla. Lät därför "vända" ett område, så att ett tjockt lager mylla kom över sanden. Där ha vi sedan fått vin- och krusbärsbuskar samt jordgubbar att ge goda skördar.

När stugan byggdes, var arbetslönen för kvalificerat arbete pr timme en krona och för annat arbete 80 öre. Priset för järnvägsbiljett ur rabatthäfte retur Södervärn kr 1:96.

Bland förbättringar efter stugans färdigställande märkas inledande av elektrisk belysning och insättning i källaren av hydrofor för att få vatten direkt i köket och en avtappningskran på stugans utsida för vattning av växter och blommor. Den "underhållsfria" tak-pappen, som ej höll vad som lovats, har vidare utbytts mot taktegel. Flaggstäng har även rests.

Om vägarne, frånsatt landsvägen till Falsterbo, kunde man vid vårt stugbyggande knappast tala. Genom att årligen vid gallringen av de ända till 60 cm årligen tillväxande furorna låta sönderhacka kvistarne och lägga detta material på vägarna åstadkoms genom förruttnelsen bra mylla, som band sanden, så att gräs kunde växa. Härigenom blevo många vägar med undantag av genomfartslederna rätt bra.

Att på den tiden söka upp en stuga vid en viss väg blev för en främling ett nästan omöjligt företag, enär inga vägs skyltar funnos. Genom Ljungens Villaägareförenings försorg har detta avhjälpits, och å de flesta vägar ha för en del år sedan uppsatts hållbara och tydliga vägnamn, varjämte varje tomt försetts med nummer.

Angående de utmärkta baden sade min femåriga dotterdotter, då hon skulle bada i sjön Möckeln i Värmland "Jag vill ej bada i detta smutsiga vatten, bara i mormors rena vatten i Höllviken".

Men vad voro den lockande badstranden utan Ljungens hälsobringande stora furubestånd? Vid samtal med en gammal man sade han sig erindra den tid, då man från Kämpinge kunde se tvärs över Ljungen till Öresund utan att

blicken skymdes av ett enda träd.

Varför har då Ljungen nu blivit en så kär tillflyktsort för storstadens invånare? Jo, helt säkert på grund av det stora lugn, den trevnad, vederkvickelse och ro, som området i stort sett ännu skänker, om myndigheterna låta oss vara fria från stortrafik kors och tvärs, tingel- och tangelspel samt kamping, som alltjämt är en skamfläck för området, så som det nu går till. Kampingplats för de, som behöva en dylik, bör ordnas borta från tätbebyggelsen.

Malmö den 15 januari 1953.

Edvard Harris

Denna berättelse hittades när Ljungens villägares arkiv flyttades. Den återges med tillstånd av Edvard Harris svägerska.

Berättelsen är ett bra exempel på vad vi i Calluna skulle vilja att alla skrev ner.

Vi har sedan länge arbetat med en bok om affärerna på Ljungen, men vi tycker den saknar något, nämligen lokalatmosfär – de små berättelserna om hur och vad man handlade, personerna, varorna, butikerna. Vi gör därför följande upprop:

Upprop

Du sitter på en bit av den historia vi söker! Både urinnevånare, sommarboende och inflyttade, om du är yngre eller äldre spelar ingen roll.

Vi har alla en unik bit av den historia som Calluna vill levandegöra.

Skriv ner några rader, det behöver inte vara några långa berättelser – även om vi naturligtvis gärna tar emot dom också – det räcker med en händelse eller beskrivning av hur och var du handlade vid en viss tid, hur det har förändrats eller vad saker kostade. Vad var det för märke på kaffe, skurpulver och konserver. När kom kyl, frys in i ditt liv, hur förändrade bilen ditt sätt att handla mm. mm.

På Ljungen ges ut av
KULTURFÖRENINGEN
CALLUNA

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Christian Kindblad
Christer Holgersson
Barbro Gunnarsson
Bertil Lundahl

Redaktör

Christian Kindblad
christian.kindblad@copyquick.se

Ansvarig utgivare

Ingemar H. Johansson
ingemar.h.johansson@swipnet.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

CopyQuick, Malmö

Adress

KULTURFÖRENINGEN CALLUNA
V. Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken
040-45 11 48

Postgiro

250862-0

Tidningen utkommer
med 3 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN